

Dat de kerk van Lettelbert klein is, hangt samen met de omvang van het buurtschap dat zijn eigenlijke naam 'Lutjebuurt' eer aandoet. De kerk werd gebouwd op een uitloper van de zandrug Vredewold en is opgetrokken op een fundering van veldkeien. Restanten van kleine, hoog geplaatste vensters in de noordmuur doen vermoeden dat het schip teruggaat tot het begin van de baksteenbouw in de vroege 13e eeuw. Later, mogelijk in de 14^e eeuw, werden grotere spitsboogvensters in de schipwanden ingebroken en werd de noordmuur voorzien van een spitsboogportaal. De vrouweningang in de zuidwand, afgedekt door een stuk rode zandsteen, werd later gedicht. Aan beide zijden is een kleine dichtgezette hagioscoop te zien. Oorspronkelijk had de kerk waarschijnlijk een recht gesloten koor, maar na de Reformatie werd dit ingekort en vervangen door de tegenwoordige vijfzijdige sluiting, die met afbraaksteen werd gebouwd. De westwand werd in 1890 vernieuwd met machinaal gefabriceerde bakstenen en detoneert enigszins met de rest. Sinds 1977 is de kerk eigendom van de Stichting Oude Groninger Kerken.

Restauratie

Tijdens de restauratie van 1985 werd in de muur een uitsparing met menselijke beenderen erin gevonden. Dergelijke vondsten werden ook gedaan in de kerken van Scheemda, Wagenborgen en Meedhuizen. Soms ging het om speciaal hiertoe uitgespaarde ruimtes. Mogelijk werden de menselijke resten bijgezet na het ruimen van graven op het kerkhof. Een andere verklaring is dat men in de middeleeuwen dacht dat deze botten zouden helpen om de kerk 'overeind te houden'. De botten zijn namelijk bovengemiddeld groot. Men dacht misschien dat deze 'reuzen' letterlijk hielpen om de kerk te ondersteunen.

Geschiedenis

De dakruiter aan de westzijde wordt bekroond door een windwijzer in de vorm van een leeuw die herinnert aan de collatoren van de kerk. Telgen uit het geslacht Van In- en Kniphuisen, de heren van Nienoord. In 1675 kwam ds. Nathan Bollardt, predikant in Midwolde, in conflict met Georg Wilhelm van In- en Kniphuisen en Anna van Ewsum, heer en vrouwe van Nienoord. Volgens de edelen had Bollardt geweigerd de voorbeden voor hen te doen, en tijdens de bediening van het avondmaal zou hij hen zelfs hebben bespot. Daarop degradeerden zij hun 'hofpredikant' naar het nabijgelegen, veel bescheidener Lettelbert. Protest binnen de classis en bij Gedeputeerde Staten mocht niet baten.

Inrichting

De gave inrichting is typerend voor de 19^e eeuw, met een bankenopstelling gericht naar de preekstoel in het oosten en dwarsgeplaatste banken met hoge ruggenschotten in het koor. De gaaf bewaarde tegelvloer heeft een geometrisch patroon, omgeven door een sierlijke Griekse meanderrand. De preekstoel dateert van omstreeks 1650 en is rondom versierd met pilasters met gesneden plantmotieven en Ionische kapitelen. Bij de restauratie in 1985 werd de houten zoldering weer zichtbaar gemaakt en in zijn oorspronkelijke blauwgroene kleur hersteld. Rechts naast de preekstoel bevindt zich een gedeelte van een altaarmensa van rode zandsteen die oorspronkelijk diende als dekplaat voor een van de middeleeuwse altaren in de kerk. Tot aan de restauratie in 1985 lag deze steen als stoepsteen voor de deur, waardoor de protestanten dit relict uit de katholieke tijd eeuwenlang letterlijk 'met voeten traden'.

Iconen

De kerk van Lettelbert huist een iconenatelier, in de sacristie wordt geschilderd en lesgegeven. Vóór de lessen wordt er gebeden bij de iconen.

© Gebaseerd op tekst van Justin Kroese (ODE: 50-jarig jubileum van SOGK 2019), aangevuld met informatie van Peter Hoffer.

© SOGK 2021, herziene versie

